

ZPRAVODAJ

města Hranic a lázní Teplic n. B.

Sousoší „Vítání Rudé armády“ zasl. umělce ak. sochaře R. Doležala
na Školním náměstí v Hranicích.

ROČNÍK XXV.

LISTOPAD 1984

67. VÝROČÍ VELKÉHO ŘÍJNA

Stojíme na prahu 67. výročí VŘSR a zahájení Měsíce československo-sovětského přátelství.

Prožíváme dobu, která je v mnohém výjimečná a zvláštní ve vývoji světového revolučního procesu. Začala nová epocha, epocha přechodu od globálního panství kapitalismu k úplnému vítězství socialismu na celém světě. Od VŘSR se postupně v mnohých zemích Evropy, Asie i na Americkém a Africkém kontinentě, začal a stále pokračuje revoluční proces, kterého výsledkem byl nejprve vznik prvního socialistického státu na světě a potom vznik a rozvoj společenství socialistických zemí, rozpad a likvidace bývalé koloniální soustavy imperialismu a prohlubování všeobecné krize kapitalismu. Tato cesta od VŘSR nebyla jednoduchá, procházela vývojem vznikajících nových problémů. Přes tyto problémy, na složitost této dialektiky, na kterou upozorňoval V. I. Lenin, základní tendence je nanejvýš výrazná.

Ani vítězství VŘSR se nezrodilo lehce. Byl to výsledek dlouhodobého a složitého procesu, vzniku a postupného revolučního dozrávání předvoje dělnické třídy, revoluční strany a potom celé třídy. Byl to proces zásadového boje za pevné ideové, politické a organizační leninské principy strany nového typu, za její jasný marxistický program, revoluční strategii a taktiku, ale taktéž proces všestranné praktické revoluční činnosti, pružného a pohotového využívání takových forem a metod boje, které odpovídaly objektivním podmínkám a potřebám vývinu. Za této situace, když se současný kapitalismus oddává zoufalé iluzi, že může zachránit a zadržet chod dějin, se dále prohlubuje všeobecná krize kapitalismu, zostřily se meziimperialistické rozpory a vládnoucí kruhy mnohých kapitalistických zemí uskutečnily obrát doprava. Šíří antikomunismus, rozněcují rasismus a národnostní třenice, podněcují terorismus, usilují o prohloubení rozkolu v dělnickém hnutí a omezování demokratických svobod a práv pracujících. Ve snaze zabránit uskutečnění pokrokových změn a znovu se ujmout rozhodování o osudech lidstva, se vládnoucí kruhy USA a zemí NATO orientují na stupňování mezinárodního napětí, zasahují do vnitřních záležitostí svrchovaných států. Zaktivizovaly horečné zbrojení a vyvíjí nové zbraně hromadného ničení, včetně umístění raket PERSHING—2 na území NSR. Proti jeho hrozbě stojí Sovětský svaz s ostatními zeměmi socialistického společenství, schopný čelit imperialistické agresi, schopný sjednocovat a mobilizovat všechny pokrokové síly na světě do společného boje, aby zabránily ohni termojaderné války, zničení současné civilizace a života na naší planetě.

Velký říjen se tak nejen svými ideami, ale taktéž mohutnou ekonomickou a společenskou základnou zralého socialismu, která byla vybudována v SSSR stal garantem záchrany lidové civilizace před hrubým barbarstvím současného imperialismu.

Oslavy 67. výročí VŘSR a zahájení Měsíce československo-sovětského přátelství jsou příležitostí se zamyslet nad významem Velkého října, nad tím, jak v našich podmínkách splníme jeho ideje. Budou zaměřené na objasňování historického vý-

voje, úlohy a současného postavení SSSR ve světě, význam československo-sovětského přátelství, spolenectví a všestranné spolupráce. Jubilejní výročí, které budeme slavit v příštím roce, bude příležitostí na další prohlubování výchovy pracujících, především mládeže v duchu socialistického vlastenectví a proletářského internacionalismu, v duchu upevňování přátelství a spolupráce se SSSR a jeho lidem. Budou podnětem k rozvoji společenské a pracovní aktivity, zaměřené především na splnění úkolů, státního plánu hospodářského a socialistického rozvoje v roce 1985. Tato výročí jsou hlavní náplní práce československo-sovětského přátelství.

Košovič František
za MV—SČSP Hranice

PROGRAM OSLAV 67. VÝROČÍ VŘSR A MČSP

3. listopadu nám. K. Gottwalda 11.30	Slavnostní vojenská přísaha
7. listopadu Školní náměstí 16.00	Slavnostní kladení věnců k památníku „Vítání RA“
7. listopadu Sokolovna 19.30	Slavnostní zahájení oslav 67. výročí VŘSR a MČSP
12.—15., 19.—22. listopadu kino Svět	Přehlídka sovětských festivalových filmů pro dospělé a děti
22. listopadu sál JKP	Soutěž ve znalostech o SSSR o Putovní pohár MěV SČSP
29. listopadu sál LŠU 19.00	Slavnostní žakovský koncert k VŘSR
30. listopadu 6. prosince	Samovar MěV SČSP
KD CVH	Večer družby se sovětskými turisty a MV SČSP

1985

Československá spartakiáda

Hovoříme s předsedou okrskového spartakiádního štábu v Hranicích s. Oldřichem Lukešem

Tělovýchovná jednota Sigma Hranice, jako největší tělovýchovná organizace na území města Hranice byla pověřena organizováním okrskové spartakiády v našem městě. Navštívili jsme předsedu TJ Sigma Hranice s. Oldřicha Lukeše, který je zároveň předsedou okrskového spartakiádního štábu, abychom mu položili několik otázek.

Soudruhu předsedo, co nám můžete říci k organizaci a přípravě okrskové spartakiády v Hranicích?

I když okrsková spartakiáda bude konána v Hranicích až 26. května 1985, již dnes jsou konány všechny nutné přípravy k její zdárné realizaci. Po projednání jednotlivých návrhů v městském stranickém orgánu a radě MěstNV byl utvořen okrskový spartakiádní štáb, který již koncem měsíce srpna letošního roku zahájil svoji činnost. Předsedové jednotlivých komisí, jako komise kromadných vystoupení, komise technická, komise průvodová i ostatních jsou zkušenými tělovýchovnými pracovníci, kteří dávají záruku dobře splněných úkolů. I když z 27 členného okrskového spartakiádního štábu je 21 členů buď aktivních, nebo bývalých pracovníků k. p. Sigma Hranice, přece jenom spartakiáda v Hranicích není pouze záležitostí TJ Sigma Hranice, ale všech tělovýchovných jednot ve městě i z ostatních částí města.

Proto také do dalších schůzí okrskového spartakiádního štábu budou přizváni zástupci všech těchto tělovýchovných organizací, aby s nimi byl projednán jejich přínos jak v nácviu skladeb, tak také případné materiálové pomoci.

Soudruhu předsedo, nedílnou součástí vrcholové tělovýchovné události v příštím roce je také sportovní část ČSS 1985. Jak je v Hranicích pamatováno na tyto akce?

Náš okrskový spartakiádní štáb prozatím projednal sportovní akce oddílů a odborů naší TJ Sigma Hranice. Do předspartakiádních akcí jsou zaměřeny všechny sportovní akce mimo těch, které jsou zařazeny do pravidelných soutěží. Všechny předspartakiádní sportovní akce jsou vedeny snahou masovosti, s tím, aby se do nich zapojilo co nejvíce občanů. Tak např. jenom TJ Sigma Hranice připravila 32 sportovních akcí, jak pro děti tak pro dospělé.

V letošním roce je to akce „Pohádkový les“ pro nejmenší děti, které pořádá oddíl ZRTV v měsíci říjnu, v listopadu pak pro dospělé pořádá oddíl stolního tenisu turnaj neregistrovaných o pohár SČSP apod. Celou řadu akcí připravuje také turistický oddíl. Tento sportovní předspartakiádní program je naplánován až do července 1985, tak, že měsíc budou pořádány různé sportovní podniky pro nejširší veřejnost.

Věřím, že také ostatní TJ z Hranic i okolí přispějí k organizování sportovních podniků k úspěchu spartakiádních sportovních dnů.

Od doby, kdy počal nácvik na spartakiádu, uplynulo zatím několik týdnů, ale přesto se ptáme, jak pokračuje nácvik?

Zahájení cvičení bylo velmi slavnostní a v naší sokolovně se zahájení zúčastnilo více jak 120 dospělých. Převážně to byly ženy a dorostenky. Je pravda, že velkou slabinou v nácviku jsou muži. Využívám proto tohoto rozhovoru, abych pozval do cvičení mužské složky. Zaměstnance k. p. Sigma i ostatní muže z města. Přijďte do tělocvičny a zapojte se do spartakiádního nácviku. Skladba mužů je velmi působivá a má velmi melodickou hudbu. Těšíme se na Vás.

Jsou již známy termíny spartakiád a které skladby a jaký počet cvičenců ve Vaší TJ je bude nacvičovat?

Již o těchto otázkách bylo hovořeno. V Hranicích bude tedy okrsková spartakiáda 26. května 1985, okresní spartakiáda v Přerově bude 2. června 1985, družební spartakiáda v Trutnově bude 9. června 1985 a ČSS v Praze bude ve dnech 22.—30. června 1985.

V naší TJ budeme nacvičovat tyto spartakiádní skladby: Rodiče a děti v počtu 16—24, nejmladší žactvo 20, mladší žačky 32, starší žačky 24, dorostenky a ženy 12+12, ženy 36, chceme zvýšit na 42 a muži 9, chceme zvýšit na 27.

Naší snahou zůstává překročení všech těchto kategorií, kvalitní nácvik a tím i dobrá reprezentace nejenom naší TJ, ale i města Hranic.

Co chcete ještě dodat k přípravě spartakiády pro příští rok?

Chtěl bych připomenout, že pojetí Československé spartakiády 1985 vychází ze závěrů XVI. sjezdu KSČ k rozvoji tělesné výchovy a navazuje na tradice a zkušenosti z minulých spartakiád. Cílem spartakiád je přivést další cvičence, sportovce, turisty i další občany k aktivní tělesné výchově a vyššímu podílu při plnění náročných úkolů rozvoje soc. společnosti. Zároveň ČSS se stane součástí oslav 40. výročí vyvrcholení národně osvobozenického boje našeho lidu a osvobození Českoslovenka Sovětskou armádou jako příspěvek tělovýchovného hnutí.

Jsem hluboce přesvědčen, že spartakiáda 1985 vyvolá tvořivou aktivitu všech členů naší TJ Sigma Hranice, ovlivní socialistické vědomí občanů a přispěje k dalšímu masovému rozvoji tělesné výchovy v zájmu šťastného a mírového života pracujících.

Děkujeme Vám za rozhovor.

Ohňovým poselstvím byl zahájen předspartakiádní rok

Stalo se již tradicí, že v předspartakiádním roce jsou ve všech našich městech zapáleny vatry jako Ohňové poselství Československé spartakiády. Letošní Ohňové poselství je o to význačnější, že to byla první společná akce v předvečer 40. výročí památné Dukelské operace, k výročí Slovenského národního povstání a 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

K výraznému úspěchu Ohňového poselství v Hranicích, které se uskutečnilo dne 4. října 1984 v letním kině, přispěly všechny složky městského výboru Národní fronty v čele s MěstV KSČ. V 17.00 hod. přivítala slavnostní shromáždění předsedkyně politickovýchovné komise výboru TJ Sigma Hranice soudružka Dagmar Pisarská, která vyzvedla význam Ohňového poselství a vyjádřila přesvědčení, že ČSS 1985 se stane všenárodní manifestací politické, kulturní a ekonomické vyspělosti socialistického Československa, přehlídkou úspěchů naší tělovýchovy a vyjádřením angažovaného vztahu cvičenců, sportovců a turistů k politice KSČ i k socialistické společnosti.

Pak následoval malý koncert dětského dechového orchestru LŠU pod vedením dirigenta s. Josefa Slimáčka, který byl přijat s velkým ohlasem. Po skončení hudební produkce pozdravila účastníky pionýrská skupina turistického odboru pod vedením s. Skříčilové a s. Menyhardové.

Slavnostní projev přednesl místopředseda MěstNV s. Zdeněk Mayer. Pozdravil shromáždění jménem městských orgánů a mezi jiným řekl: „Stejně jako před pěti lety vyvolá jistě ČSS 1985 politickou a tělovýchovnou aktivitu v celém tělovýchovném hnutí, bude dokumentovat vlastenectví a internacionalismus našeho lidu, jeho odhodlání žít v míru a aktivně se podílet na výstavbě naší socialistické vlasti. Nyní vstupujeme do rozhodujícího období ČSS 1985, kterým je — hromadné tělovýchovné vystoupení. Všechny patnáct skladeb má vysokou hodnotu z hlediska estetického i výchovného, všechny jsou krásné, ale náročné. Chtěl bych vám všem popřát, aby se nám v Hranicích dařilo dosahovat vynikajících výsledků v činnosti oddílů a odborů, ať každý občan našeho města bez rozdílu věku najde tu správnou radost z pohybu a stane se sportovcem, který si upevňuje fyzickou a duševní rovnováhu“.

Po projevu s. Zdeňka Mayera byla přečtena mírová rezoluce, která byla spontánně přijata a zaslána Okresní mírové nadě v Přerově. V prostranství letního kina pak zazněla znělka vysílače Hvězda a po projevu předsedy ÚV ČSTV s. Himla předsedy TJ Sigma Hranice a předseda okrskového spartakiádního štábu s. Oldřich Lukeš za potlesku 650 občanů zapálil hranickou vatru Ohňové poselství.

Na závěr této zdařilé slavnosti byly promítnuty krátké filmy. Tento pěkný večer necht' je nabídkou k dalším akcím předspartakiádního roku, ať již jde o sportovní část ČSS 1985 nebo vlastní nácviky jednotlivých skladeb.

OL

Kapitoly z topografie města Hranic

PhDr. Bohumír Indra

DŮM HOTELU BRNO čp. 15 na náměstí

Dvoupatrový řadový městský dům čp. 15 na Gottwaldově náměstí **slouží letos již 100 let jako „Hotel Brno“** s restaurací obyvatelům města a jeho návštěvníkům i návštěvníkům lázní Teplíc n. Bečvou. Budova hotelu v dnešní podobě byla postavena od základů v r. 1861 po zboření a odstranění starého jednopatrového domu.

V držbě tohoto dříve právozárečného šenkovního domu na náměstí se za 400 let vystřídala řada majitelů. Nejstarší zjištěný majitel domu zapsaný v dochovaných purkrechtních knihách městských, měšťan **Mikuláš Skřešovský jej prodal r. 1570 za 650 zl. Jakobovi Kopřivovi**. Vdovu Kopřivovou Johanu si vzal r. 1587 za ženu **ševcovský mistr Bartoš Procháčka**, r. 1598 však dům prodal **perníkáři Pavlu Hořčicovi**, zvanému jinak Pytka. Po 18 letech držby prodal perníkář Hořčice dům r. 1616 za 700 zl. **Lukáši Dobrušskému, důchodnímu písaři hranické vrchnosti Václava Mole z Modřelic**. Dobrušský byl už r. 1614 vrchnostenským důchodním písařem v Hranicích, ženatý s Annou Kavkovou, vdovou po luterském knězi Jiřím Proxidesovi Náchodském, bývalém správci městské školy v Hranicích (do r. 1620), pozdějším luterském faráři v Mikulčicích na jižní Moravě. Po konfiskaci hranického panství Molovi byl Dobrušský **od r. 1622 důchodním písařem na biskupském panství v Kelci až do své smrti r. 1636**. Zemřel 60letý ve svém domě v Hranicích a byl pochován jako přední měšťan a panský úředník ve farním kostele u fary, (zbořeném po vystavění nového kostela na náměstí v 18. století). Druhou ženu Dobrušského Magdalenu Smolinskou z Lipníka n. B., s níž byl ženat od r. 1631, si vzal za ženu mladý **soukenický mistr Jan Velický**, jemuž manželka postoupila dům r. 1637. V soupise obyvatel města, jejich majetku a zaměstnání, pořízeném r. 1644 za válečných let třicetileté války pro daňové účely, je zapsáno, že Velický **se živí dosti nuzně řemeslem soukenickým, má jednu krávu, osetého má tři měrice**. Po jeho smrti r. 1666 byl dům prodán za 700 zl. **krejčovskému mistru Pavlu Linhartovi**, který dům zcela zaplatil, **opět opravil a r. 1694 prodal za 1 000 zl. Andrysu Kuzníkovi, městskému rychtáři**, vymínil si však do smrti s manželkou výminek v domě, malou světničku dole od rynku s kuchyní. Když potom Kuzník r. 1704 dům v ceně 1 000 zl. **prodal řemenáři Kristiánu Ryparovi za hotově složených 430 zl. rýnských**, byl při zápisu domu opět zajištěn v domě výminek vdově Linhartově Aničce — krejčičce. **V držení rodiny Riparů**, jak je pak důsledně psáno, **zůstal tento dům na stopadesát let až do poloviny 19. století**. Kristián Ripar jej odkázal testamentem svému zeti **Matěji Riparovi**, který si vzal za ženu jeho dceru Aničku, vdova Kristiánova Kateřina mu dům odvedla r. 1761 za 900 zl. R. 1771 jej převzal od otce Matěje jeho syn **Antonín Ripar**, otec si však ponechal zahradu a paseku, a **vymínil si v domě výminek pro sebe a manželku, dolní přední světnici, vrchní zadní světničku, hůru pro pivovarní skladování, jeden sklep a jeden chlév k užívání**. Antonín Ripar si dal za narůstajícího znehodnocování peněz ocenit r. 1791 dům magistrátem města. Zednický a tesařský mistr jej ocenili na 2 900 zlatých, suma ta byla také zapsána do gruntovních knih městských. Od r. 1808 patřil dům **soukenickému mistru Františku Riparovi**, který se na něm uvádí ještě v r. 1832. Později byl dům připsán jeho třem dcerám a jejich manželům, od nichž jej **koupil r. 1856 i s obecní rolí za 4 120 zl. hranický stavitel Klement Zástěra**. Ten dal **starý jednopatrový dům r. 1861 do základu zbořit a vystavěl na jeho místě téhož roku zcela nový dvoupatrový obytný dům dnešního hotelu**. Při tom byla do stavební plochy nového domu po-

Dům hotelu Brno kol. r. 1930 Foto K. Zaoral

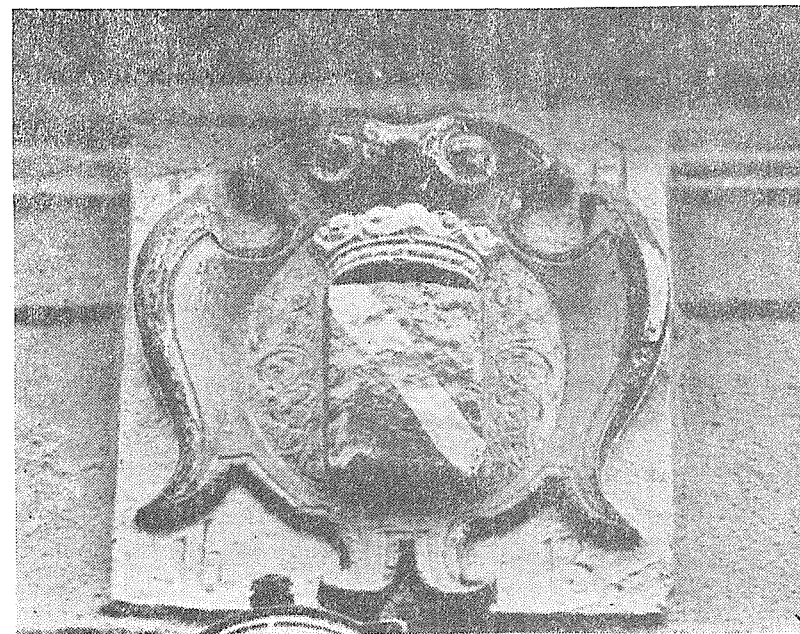
jata také celá plocha hývalého domovního podloubí, jak to bylo již dříve provedeno zastavením loubí knížecího domu čp. 5 na rohu náměstí (dnešní lékárna). Touto zástavbou domovního podloubí knížecího domu r. 1806, schválenou krajským úřadem, proti níž marně protestovali město i měšťané, byl znemožněn dosavadní volný plynulý průchod a komunikace podloubím domů okolo celého náměstí a v přílehlých ulicích, ceněný zvláště za deštivého počasí a nevlídných zimních měsíců. Také za válečných let při ležení vojsk ve městě byli na podloubích vždy umístěny koně i vojáci, pro něž by měšťané museli jinak dát k dispozici vlastní stáje, a svůj dobytek umístit nouzově na předměstí, na pasekách a ve stodolách. Hranický kronikář Josef Žáček zapsal o této zástavbě domovního loubí stavitelem Zástěrou r. 1861 do pamětní listiny, vložené r. 1869 do bány radniční věže po dokončení její opravy „**Od té doby začali také ostatní měšťané na náměstí zastavovati loubí před svými domy**“.

Stavitel Zástěra byl vlastenecky uvědomělý nadšenec a jedním ze zakladatelů prvního českého spolku v Hranicích, založeného r. 1862, tzv. „**Čtenářsko-pěveckého spolku Beseda Hranická**“ (později **Beseda Jurik**), jehož účelem podle schválených stanov bylo „čtení časopisů a knih obsahu politického i zábavného, jakož i pěstování zpěvu národního moravského i českého“. Zástěra byl také prvním předsedou spolku až do své smrti 8. července 1863. V jeho domě se konaly po určité době první schůze spolku a pěvecká cvičení. Zemřel na leukémii ve věku pouhých 38 let. Zanechal vdovu Terezii a 6 nezletilých dětí, Antonína, Ernestinu, Josefu, Boženu, Emu a syna Františka. Smrt mu znemožnila provést kromě jiných také stavbu nové lázeňské budovy v Teplicích n. Bečvou, již byl pověřen.

Nově postavený dům čp. 15 v ceně 13 850 zl. byl po jeho smrti r. 1863 zapsán nezletilému synovi Antonínu Zástěrovi, všem dětem i vdově zajištěny však podíly. Vdova Terezie získala postupně od všech dětí jejich podíly a odstoupní smlouvou z prosince 1875 postoupila v lednu 1876 spoluvlastnické právo svému manželovi Josefu Novotnému.

Po dokončení novostavby domu čp. 15 dal stavitel Zástěra zazdit nad vjezdem do domu starou kamennou desku se šlechtickým znakem, která je tam umístěna podnes, znak je však pomalován olejovými barvami libovolně zvolenými. O této desce se znakem na domě se zmiňuje již r. 1864 Libor Scholz, autor prvních česky psaných dějin města Hranic, vydaných toho roku tiskem. Píše, že neví komu znak náleží, uvádí však písmena nad znakem O. a H. a dolní letopočet 1613. Znak umístěný v ozdobné kartuši představuje štítek, zdobený nahoře pěticípou korunou, na červeně pomalovaném štítě je pošikem žlutý pás. Nahoře v rozích desky jsou vytesána písmena, vlevo dnes zamazané písmeno O nebo P, vpravo písmeno H, dole letopočet 1613. **Znaková kamenná deska nepochází však z r. 1613**, a podle kamenického provedení a mladších heraldických forem znaku i písma **byla nepochybně pořízena až koncem 18. resp. počátkem 19. století**. Nemá nic společného s dřívějšími držiteli zbořeného starého měšťanského domu před r. 1861, ani s perníkářem Pavlem Hořčicou, který dům držel v letech 1598 až 1616. **Deska byla umístěna původně jinde** a byla sem přenesena stavitelem Zástěrou v letech 1861 až 1863. Patřila patrně rodině jeho manželky Terezie, jejíž příjmení a původ neznáme. Olejovými barvami zalíčený znak znemožňuje spolehlivé zjištění, co vlastně je na štítě zobrazeno, bude proto možné jej určit a zjistit jeho vztah k domu až po pořádném očištění.

V osmdesátých letech 19. století se stal majitelem nově postaveného domu **hostinský Tomáš Langer z Brna, který dům adaptoval na restauraci a ubytovací hotel, hlavně pro návštěvníky lázní Teplic n. B. a dal mu jméno „u Brna“**. Langer najal v té době od majitelky hranického panství kněžny Gabriely Hatzfeld — Wilderburgové **lázně Teplice n. Bečvou**, postavil také na pravém břehu Bečvy u silnice proti dřevěné lávce přes řeku a lázeňské budově hostinec s výčepem piva a pálenky, dnes zbořený. Lázně Teplice však za něho zcela upadly. Po jeho smrti **převzala hotel Brno i nájem lázní Teplic jeho vdova Amálie Langrová**

Neurčený znak nad vchodem do hotelu Brno
Foto M. Hlubinková 1984 KSSPP Ostrava

a vedla je až do r. 1901, majitelkou hotelu byla však ještě r. 1906. Po Langrově převzal hotel Brno s kavárnou a restaurací **hostinský F. J. Rychtarský, v r. 1924 pak hotelier Jan Čermák**, dosavadní nájemce restaurace akciového pivovaru v Přerově. Ten provedl adaptaci kavárny a restaurace, vybavil nově 17 cizineckých pokojů hotelu, postavil autogaráže na dvoře, takže koncem dvacátých let se hotel stal vyhledávaným společenským střediskem, zejména důstojníků z vojenské akademie a hranické posádky i početných návštěvníků města a lázní. Před hotelem zřízeno hlavní stanoviště autodrožek a autobusů, příjíždějících a odjíždějících odtud pravidelně k vlakům na Severní nádraží a do Teplic, postavena tu benzinová pumpa aj. Ostatní hranické hotely za první republiky a okupace, hotel Litovel, Spolkový hotel, Černý orel, hotel Kino a Koruna s několika cizineckými pokoji byly vlastně jen ubytovací hostince. Až koncem republiky přibyl nový hotel Moravia (dnes ubytovna Střední lesnické technické školy), přebudovaný z býv. hostince Wolfova čp. 367 a sousedního domku čp. 419, který měl 12 cizineckých pokojů. Po Janu Čermákovi převzal hotel Brno **jeho syn Václav Čermák, který jej vedl do znárodnění**.

Dnes je hotel Brno s restaurací, položený výhodně v centru města stále vyhledávaným ubytovacím zařízením pro návštěvníky města.

P r a m e n y : Purkrechtní a gruntovní knihy města, farní matriky, archiv velkostatku Hranice — Lipník n. B., Státní archiv Opava

Významné osobnosti v hudebním životě Hranicka

ing. V. Richtár

Hudbu na hranicku si nelze představit bez zasloužilého kapelníka **Rudolfa Klivara**, jehož jméno je s úctou vyslovováno pro jeho celoživotní záslužnou práci pro rozvoj hudby a hudebního života na Hranicku. Narodil se 18. dubna 1898 v Hranicích v početné rodině tkalce. Vyučil se typografem—sazečem a hudbě se věnoval po celý svůj život při svém povolání. Od šesti let hrál na housle, pak na trubku, kterou později mistrně ovládal. Do zajetí tónů ho uvedl jeho otec Karel Klivar, který vedle povolání tkalce v místní Lodeně vyučoval důstojnické kadety ve Vojenské akademii na trubku a dále kladný vliv na jeho hudební usměrnění měl katecheta na měšťanské škole v Hranicích František Bém. Rudolf Klivar byl talentovaným muzikantem, vypracoval se vlastní píli až k virtuózní hře na trubku. Po vykonání kapelnických zkoušek se ujímá vedení dechové hudby od roku 1921. Byl si vědom potřeby mladých nadšených hudebníků pro hranické orchestry a proto pilně vyučoval zájemce o hru na žestové nástroje a vychovával řadu nových mladších hudebníků, kteří se uplatnili v doplňování orchestrů, zejména v oblasti Hranicka. Měl příkladný přístup k mladým lidem—budoucím hudebníkům, rozuměl jim, všemožně pomáhal a připravil je pro muzikantskou praxi. Působil také svým příkladem, požíval úcty a u všech záků i muzikantů měl velkou autoritu.

Již v roce 1919 byl v Hranicích založen dechový orchestr, jehož spoluzakladatelem byl otec Rudolfa Klivara, Karel Klivar. Bylo to ovzduší radostné po vzniku samostatného československého státu a všeobecného nadšení ze zrození svobody. Dechový orchestr byl založen obětavými hudebníky Hranicka. Jeho základem tehdy tvořili hudebníci, kteří se vrátili po prvé světové válce z různých vojenských hudeb. Z této hudby se později vyčlenila salónní skupina hudby smyčcové, která hrávala na koncertech i na plesích různých stran a spolků k tanci.

K zakládajícím členům **první hudby pod vedením Rudolfa Klivara** patřili tyto muzikanti: Zemělí členové: **Adolf Andryšek** (trambon), **Karel Havran** (heligon), **Antonín Hawiger** (flétna, saxofon, housle, kytara), **František Holaj** (horna, bas-křídlovka, pozoun, basa), **Karel Klivar** (křídlovka, horna), **Ludvík Klivar** (trumpeta), **Rudolf Klvaňa** (trumpeta, viola), **Jan Kalousek** (klarinet, saxofon), **František Krejčí** (klarinet, saxofon), **František Lozert** (heligon), **Emanuel Mikulec** (klarinet), **Stanislav Mikulík** (horna), **Rudolf Povýšil** (bicí nástroje), **Karel Řihák** (klarinet), **Vladislav Skládal** (horna, housle), **Josef Týř** (klarinet, saxofon, housle), **Antonín Veselík** (trambon, basa), **Karel Vacula** (křídlovka, trumpeta), **Leopold Vilím** (bicí nástroje).

Ze žijících zakládajících členů jsou to: **Adolf Bachel** (horna, trumpeta, housle, čimel), **Josef Bezděk** (klarinet, saxofon), **Karel Hawiger** (klarinet, saxofon, hoboj, housle), **Hubert Karlíček** (křídlovka, bicí nástroje, violoncello), **Jan Kokta** (pozoun, baryton) a **Alois Šrom** (piano, viola, housle). Někteří jmenovaní, zejména mladší, postupně doplnili základní stav hudebníků orchestru.

Dechový orchestr, řízený vedoucím Rudolfem Klivarem, zpočátku vystupoval samostatně, později se stal členem Oborového sdružení lidových hudebníků se sídlem v Praze, odbočky Hranice. Smyčcový orchestr, který rovněž vedl R. Klivar, byl založen v roce 1924; měl velmi dobrou úroveň a vedle programů v Hranicích zajížděl i do širokého okolí (Krnov, Kyjov, Vsetín, Valašské Meziříčí, Uherské Hradiště, Holešov, Přerov aj.). Někteří členové orchestru v této době vypomáhali a spolupracovali při operetních i operních představeních různých divadelních společností a část členů hudebních souborů současně spolupracovala se sborem „Jurik“ při symfonických koncertech, kantátách apod. Velká dechová

Zasloužilý kapelník Rudolf KLIVAR
- jak ho zná hranická veřejnost

hudba v počtu 45—50 hudebníků hrávala při různých příležitostech; vystupovala především při pochodech a koncertech Svátku práce 1. května, vyhrávala různým sportovním organizacím (DTJ, Sokol, Orel), při Slovácckých hodech apod. K tanci vyhrávala jen smyčcová hudba při Šibřinkách a jiných zábavách, povětšinou na Staré a Nové střelnici.

U příležitosti Roku české hudby nelze nezapomenout rázovitého člověka **Josefa Jareše**, který po svém příchodu od firmy Petrov z Hradce Králové založil v Hranicích opravu hudebních nástrojů a později zavedl výrobu tympanů. Mnoho záslužné práce vykonal pro muzikantskou obec při opravách a ladění hudebních nástrojů. Byl činným členem pěveckého sboru Jurik.

Činnost orchestrů omezila okupace a následný vznik druhé světové války. V době takzvaného Protektorátu vystupovala v letní sezóně dechová hudba řízená R. Klivarem v městském parku až do jara 1941; v roce 1942 vystoupila spolu s některými sdruženými dechovými orchestry z okolních vesnic jen jednou. Není bez zajímavosti, že byla zahrána Směs českých písní včetně písně „Hej Slovane“. V lázních Teplice nad Beč. se v době okupace nehrálo a jen někteří členové vystupovali v taneční skupině na Hradbách.

Po osvobození v roce 1945 se oba soubory aktivně zapojují do kulturně—politické činnosti v osvobozené vlasti. Již 9. května uspořádal R. Klivar se svým dechovým orchestrem první koncert věnovaný sovětským vojákům—Rudoarměj-cům. Dechovému orchestru připadá důležitá úloha hry při oslavách 1. máje, při výročních osvobození, při volbách, při zakládání JZD v okolních obcích a dalších akcích.

Zemřelí občané našeho města v měsíci září 1984

Banák František, Hranice, Nerudova 1159, nar. 21. 2. 1900
Vrátný Pavel, Hranice, Struhlovsko 1213, nar. 21. 8. 1946
Staněk Oldřich, Hranice, Na Náspech 1420, nar. 28. 12. 1913
Drexlenová Julie, Drahotuše, Novosady 397, nar. 27. 10. 1905
Slavíková Františka, Hranice, Jiráskova 115, nar. 17. 11. 1890
Řehulová Marie, Hranice, Struhlovsko 1499, nar. 2. 9. 1912
Vavřík Jan, Hranice, Struhlovsko 1406, nar. 17. 12. 1896
Macháňová Jiřina, Hranice, Svatoplukova 46, nar. 2. 7. 1927
Hantke František, Hranice, Dobrovského 1137, nar. 26. 4. 1910
Spurný Antonín, Hranice, Sov, armády 1341, nar. 13. 12. 1942

Čest a věčná památka všem zemřelým spoluobčanům.

Oznamujeme občanům, že dne 17. 7. 1984 zemřela paní Bárová Božena nar. 7. 8. 1909

Stavba první železnice na Hranicku

V měsíci září probíhaly oslavy stoletého výročí zahájení provozu na železniční trati Hranice na Mor. — Valašské Meziříčí. Na letošní rok však připadá také významné jubileum další železniční stavby, která si pro svůj hospodářský a společenský význam i odlišný způsob provedení zaslouží pozornost. Je to výstavba hranického úseku Severní dráhy prováděná právě před 140ti lety.

Základní údaje o průběhu stavby uvedl prof. Lud. Novotný ve svém článku: Z historie železnic na Hranicku, uveřejněného při příležitosti 130. výročí dostavění železniční trati n. B. — Bohumín [Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B., květen 1977]. My se proto ve své vzpomínce zaměříme na pracovní podmínky a sociální poměry těch, kteří na stavbě dráhy pracovali. Nejprve trochu železniční historie.

Rakousko se sice mohlo pochlubit první koněspřežní drahou na evropském kontinentě (zříz. r. 1828 na trati České Budějovice — Linec), ale s budováním parostrojních železnic poněkud zaostalo. Zpoždění však rychle dohánělo. Přispěla k tomu hlavně stavba Severní dráhy císaře Ferdinanda, (jak zněl její původní, úřední název), projektovaná rakouským stavebním inženýrem Al. Negrellim, pozdějším projektantem Suezského průplavu. Připomíná jej pamětní mramorová deska s reliéfem na přerovském nádraží. Jeho osou byla železniční trať Vídeň — Břeclav — Přerov — Bohumín, vedená vesměs v trase pradávnejší jantarové stezky. Po prodloužení do Krakova stala se na dlouhou dobu největší parostrojní drahou v Evropě.

Stavba zahájena r. 1837 a již v září r. 1841 vítali v Přerově s velkou slávou první vlak z Vídně. Ještě téhož roku dostavěna odbočka do Olomouce a na hlavní trati položeny koleje na úseku Přerov — Lipník n. B.

Pak nastala pauza vynucená finančními potížemi. Díky této okolnosti byl Lipník n. B. po několik roků konečnou stanicí a po Vídně nejrušnějším nádražím a překladištěm Severní dráhy. Zdaleka sem formami svázeli obilí a jiné zboží, až z Valašska, Haliče a Uher přiháněna stáda dobytka, který tu byl nakládán na vagóny. Přiváženo bylo také dřevo, jehož sama dráha potřebovala značné množství. Také cestující zde přestupovali na poštovní dostavníky, které od r. 1785 obstarávaly osobní přepravu na tzv. císařské silnici. Tehdejší úroveň cestování vlakem nebyla nijak vynikající. V zimě kupř. bylo nutno brát sebou pytlíky s horkým pískem k zahřívání nohou. Zato nebyli cestující obtěžováni osobami v podnapilém stavu, které byly z dopravy vyloučeny.

Z jara r. 1844 byly stavební práce opět obnoveny. Na řadu přichází hranický úsek, nejobtížnější část celé trati. Dosti velké výškové rozdíly bylo nutno překonávat vybudováním celé řady vysokých viaduktů, jinde hlubokými, otevřenými zářezy do terénu a dokonce stavbou tunelu u Slavíče o délce 255 m. Na jeho zbudování prý mělo rozhodující vliv přání císaře Ferdinanda, aby na železniční trati, která se honosila jeho jménem, byl aspoň jeden tunel. Již při zdvojkolejnění r. 1873 byla druhá kolej vedena mimo něj a r. 1895 nákladně postavený tunel vyřazen z provozu. Teprve v socialistickém zemědělství našel znovu uplatnění (údajně jako prostor k uskladnění brambor).

Přes veliké terénní i jiné překážky stavba dráhy rychle pokračovala. Dne 23. srpna dokončeny poslední oblouky hranických viaduktů a 9. listopadu t. r. jela po nich první lokomotiva s řadou malých vozíků což bylo náležitě oslaveno.

S daleko větší slávou „za velikých slavností a shonu lidu ze široka a daleka“, jak dokládá současná zpráva, byl o necelá tři léta později v Hranicích přivítán první vlak, jedoucí z Lipníka n. B. do Bohumína. Všichni s napětím a mnozí prý i se strachem očekávali jeho příjezd. A když s velkým supěním a jiskřením přijel na nádraží se svým ředitelem, jak tehdy byl nazýván strojívedce, (který s cylindrem na hlavě stál na nechráněné plošině lokomotivy a horlivě přikládal polena do topeniště pod parním kotlem), došlo k živelným projevům údivu a nadšení. Kdeko chtěl vidět neslychaný a nevidaný div — vozy jedoucí bez koní.

Železnice nastoupila vítěznou cestu našim krajem.

Pokračování
Mikulíkovi

Česká státní spořitelna informuje!

Až 60 000 Kčs můžete uspořit a dalších 8 000 Kčs získat na úroku a prémii ve zvýhodněném — pětiletém spoření pro střední generaci:

ženy od 45 let do 57 let
muži od 50 let do 60 let

Spoří se pravidelně měsíční srážkou ze mzdy 100 až 1 000 Kčs
Prémie se přispisuje jednorázově a vkladní knížka je 2%, ale úrokový výnos úspor zvyšuje částky až na 5,3 %.

Přihlášky přijímá Česká státní spořitelna ihned.

-ČSS-

PROGRAMY JKP

1., 2., 8. a 9. 11. PRVNÍ PRODLOUŽENÁ
sál JKP Akce pouze pro frekventanty tanečních kursů, jejich rodiče
18.00 a pedagogické pracovníky

Neděle 3. 11. TANEČNÍ ODPOLEDNE
sál JKP při reprodukované hudbě
15.00

Pondělí 5. 11. Koncert populární hudby
sál JKP hudební soubor S Y N K O P Y Brno
19.00 j. h. MARIÁN VARGA

Úterý 6. 11. Přednáška pro fotoamatéry
klubovna ZUC PORTRÉTY, AKTY
19.30 Hovoří Milan Borovička

Úterý 6. 11. 2. abonentní koncert KPH
sál LŠU KONCERT PĚVECKÝCH SBORŮ
19.30 Ženský pěvecký sbor PRERUB při MKSS Přerov
Smíšený pěvecký sbor při SZK Lipník n. Beč.
Smíšený pěvecký sbor VOKÁL při ZK ROH Přerovských
strojíren

Pondělí 12. 11. Beseda K VŘSR
sál JKP lektor: prof. O. Kohout
18.30

Pondělí 19. 11. Přednáška
sál JKP ANTONÍN ZÁPOTOCKÝ A HRANICKO
18.30 lektor PhDr. Gustav Vožda

Úterý 20. 11. 3. abonentní koncert KPH
sál LŠU JANA VLACHOVÁ — housle
19.30 MIKAEL ERICSSON — violoncello
Na programu:
G. F. Händel, Josef Rejcha, Václav Kučera, Zoltán Kodály

Středa 28. 11. TANEČNÍ DISKOTÉKA
sál JKP připravil Vojta Janíček
18.00

Na prosinec připravujeme:

4. 12. Přednáška pro fotoamatéry: Nové směry ve fotografii
(K. Myška)
4. 12. Koncert národní umělkyně Naděždy Kniplové
13. 12. VÁNOČNÍ KONCERT Hranického dětského pěveckého sboru

SPOLEČENSKÝ VEČER S CIMBÁLOVOU MUZIKOU

Hudební mládež při MěstV SSM v Hranicích ve spolupráci se ZO SSM při podniku v ředitelství Severomoravských cihelen v Hranicích organizuje pro pracovní kolektivy, pro mládež a pro všechny milovníky folklórní hudby **společenský večer s cimbálovou muzikou Jury Petřů z Kyjova.**

V bohatém repertoáru zpěvů i tanců se návštěvníkům představí umělecké těleso, které mnohokrát reprezentovalo naši vlast v zahraničí, často vystupuje při různých slavnostních příležitostech u nás, natočilo řadu snímků pro Čs. televizi a rozhlas.

V připravovaném společenském večeru v Hranicích se představí návštěvníkům kromě cimbálové muziky dva taneční páry s ukázkami lidových tanců a prostřednictvím zasvěceného průvodního slova se seznámí se silným folklórním zázemím Kyjovska. Všem návštěvníkům bude nabídnuta možnost tance a zpěvu i bohatého občerstvení po celý večer. Využijte příležitosti a přijďte se pobavit.

Společenský večer s cimbálovou muzikou se uskuteční v sobotu dne 1. prosince 1984 v sále sokolovny v Hranicích. Začátek je v 19.30 hod. Vstupné 20 Kčs, studenti a vojáci 15 Kčs.

Předprodej vstupenek bude od 26. 11. v JKP od 14.00 do 18.00 hod.

Rozlosování kopané — listopad 1984 (muži)

Mistrovské utkání divize D — muži A

- sobota 3. 11. 10.45 hod. Vítkovice juniorka — Sigma muži A
neděle 11. 11. 14.00 hod. Sigma muži A — TŽ Třinec B
sobota 17. 11. 13.30 hod. Baník juniorka — Sigma muži A
sobota 24. 11. 13.30 hod. Sigma muži A — Baník Horní Suchá

Mistrovské utkání krajské soutěže skupiny E — muži B

- sobota 3. 11. 14.00 hod. Sigma muži B — Sokol Petřvald
neděle 11. 11. 14.00 hod. VTJ Hranice — Sigma muži B

Životní jubilea občanů našeho města v měsíci listopadu

- 75 let:** Chocholáč Josef, Sov. armády 1340
Diťová Julie, Alešova 1267
Kubešová Květoslava, Hakenova 826
Tomaníková Valerie, Vrchlického 8
Ing. Dr. Svoboda Slavoj, Hromůvka 1523
Tillová Viktorie, 1.máje 1664
Macenauer Josef, 1. máje 1661
Hořínová Marie, Struhlovsko 1721
Šebestík Jakub, Drahotuše — Hranická 393
Novák František, Drahotuše — Nádražní 249
Procházka Josef, Drahotuše — Tyršova 395
Bolková Františka, Olšovec 51
- 80 let:** Králová Ludmila, Fučíkova 623
Sulovská Marie, Drahotuše — Mlýnská 345
Hešnauerová Anna, Drahotuše — Záchalupčí 315
Vítovská Marie, Velká 103
Vašínková Marie, Středoleší 26
- 85 let:** Stržínková Anežka, Struhlovsko 1721
Rychlíková Ludmila, Hromůvka 1520
Sedláček Stanislav, Čechova 784
Sojka Leopold, Máchova 920
- 90 a více let:** Pitronová Štěpánka, Komenského 10/390 90 let
Humplíková Marie, Lhotka 3 91 let

Sbor pro občanské záležitosti při radě MěstNV v Hranicích přeje všem jubilantům dobré zdraví a hodně životní pohody do příštích let.

FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ

kino Svět

-
12. 11. Film SSSR, USA, NDR, Kuby, Francie
Dvojprogram
ANNA PAVLOVOVÁ
Triumfy legendární ruské baleríny
z počátku 20. století
film je mládeži přístupný.
-
13. 11. **VYHLEDAT A ZNEŠKODNIT**
Pronásledování vrahů, kteří hledali útočiště v sibiřské tajze,
Film je mládeži přístupný.
-
14. 11. **MILUJEME JAZZ**
20. léta v rytmu synkop. Hudební film.
Mládeži přístupno.
-
15. 11. **KARAKUM, 45 STUPŇŮ VE STÍNU**
Zápas s ohněm ve vyprahlé poušti.
Film mládeži přístupný.
-

Začátky představení v 17.00 a v 19.00 hodin. Majitelé průkazek KPSF mají vstup na všechny filmy zdarma.

Dětský filmový festival

-
19. 11. **LUCIE, POSTRACH ULICE**
Česká pohádková komedie o loupeži století.
-
20. 11. **JABLOŇOVÁ PANNA**
České pásmo. Tajuplný i zázračný svět příběhů a pohádek pro malé diváky.
-
21. 11. **LOMA, ZAPOMENUTÝ PŘÍTEL**
Sovětský film. Věrný pes jde po stopách svého pána.
-
22. 11. **TŘETÍ SKOBA PRO KOCOURA**
Parta mladých horolezců v českém detektivním příběhu.
-

Začátky představení v 15.00 hodin.

PROGRAMY KINA SVĚT

tel. 2993

-
2. — 5. 11. V ROLI KASKADÉRA
Film USA. Drama muže, který se ocitl v zajetí bezohledného režiséra. Film je mládeži nepřístupný.
-
6. — 8. 11. JAK SVĚT PŘICHÁZÍ O BÁSNÍKY
Česká komedie o tom, že když je to poprvé, není to snadné. Film je mládeži nepřístupný.
-
9. — 11. 11. DÁREK
Francouzský film. Špatně utajené milostné dobrodružství novopečeného důchodce. Film je mládeži nepřístupný.
-
12. — 15. 11. FESTIVAL SOVĚTSKÝCH FILMŮ
-
16. — 19. 11. VIADUKT
Film MLR — USA. Maniak v pozadí jedné z největších železničních katastrof. Film je mládeži nepřístupný.
-
20. — 22. 11. PÁNEM NA JEDEN DEN
Bulharský film. O věčném smolaři a mnoha způsobech, jak si nevydělat peníze. Mládeži přístupno, nevhodné do 12ti let.
-
23. — 26. 11. RÁNA DEŠTNÍKEM
Francouzský film. Zmatek nad zmatek kolem nepravého zločince a neobvyklé smrtící zbraně. Film je mládeži přístupný.
-
27. — 28. 11. BORSALINO A SPOL.
Francouzský film. Dramatický příběh z Marseille třicátých let. Mládeži do 18 let nepřístupno.
-
29. 11. UZAVŘENÉ MĚSTO
Pro člena KPSE Sovětský film. O neodpovědnosti, která může vést k tragickým koncům.
-
30. 11. — 3. 12. PILOTOVA ŽENA ANEB NELZE MYSLET NA NIC
Francouzská komedie. Konec lásky a konec léta v Paříži. Film je mládeži nepřístupný.

Začátky představení jsou v 17 a 19 hodin. Vstupenky zajištěné na telefoně rezervujeme nejdéle čtvrt hodiny před začátkem představení.

Představení pro děti — každou sobotu v 15 hodin

-
3. 11. JAK SE BUDÍ PRINCEZNY
Český film podle pohádky B. Němcové „O Šípkové Růžence“.
-
10. 11. MOSKVA — KASSIOPEA
Sovětský film. Dobrodružný kosmický let dětské posádky.
-
17. 11. OSLÍ KŮŽE
Sovětská pohádka o krásné princezně, chudém princovi a zázračném prstenu.
-
24. 11. MACH A ŠEBESTOVÁ
České pásmo. Osmkrát z pohádkového seriálu.

Představení pro děti a mládež — každou neděli ve 14.30 hodin

-
4. 11. LIMONÁDOVÝ JOE, ANEB KOŇSKÁ OPERA
Český hudební film. Zaručeně „poučný“ příběh z amerického pohraničí.
-
11. 11. SOJKY V HLAVĚ
Slovenský film. Vesele i vážně o problémech s fotbalem, děvčaty i vlasy.
-
18. 11. ELVIS PRESLEY
Hudební film USA, Král rokenrolu a jeho cesta za slávou.
-
25. 11. RÁNA DEŠTNÍKEM
Francouzský film. Zmatek nad zmatek kolem nepravého a pravého zločince a neobvyklé smrtící zbraně.
-
2. 12. ŠÍPY ROBINA HOODA
Sovětský film. Dobrodružný příběh o legendárním zbojníkovi.

Představení pro školní družiny: úterý, středa

6. a 7. 11.	Jak se stát velkým
13. a 14. 11.	Jak zvířátka přezimovala
20. 11.	Jabloňová panna
21. 11.	Loma, zapomenutý přítel
27. a 28. 11.	Krtek ve městě

Změna programu vyhrazena

Zpravodaj města Hranic a lázní Teplic n. B. vydává Jednotný klub pracujících
v Hranicích — Tisknou Moravské tiskařské závody, n. p., Olomouc, závod 11

Cena 2,— Kčs